

Оквир за смањење ризика од катастрофа из Сендаија 2015 –2030.

Финансирано кроз ИПА ДРАМ програм – финансирала Европска унија

Оквир за смањење ризика од катастрофа из Сендаија за период 2015 –2030.

Оквир за смањење ризика од катастрофа из Сендаија за период 2015 – 2030. је међународни документ глобалног карактера који је усвојило 187 земаља чланица Уједињених нација (укључујући и Босну и Херцеговину) на Свјетској конференцији која је одржана у периоду од 14. до 18. марта 2015. године у Сендаију у Јапану и који је прихватила Генерална скупштина Уједињених нација (у даљњем тексту: Сендаи оквир). Насљедник је Хјого оквира: Изградња отпорности народа и заједница на катастрофе, који је био на снази од 2005. до 2015. године као први свеобухватни међународни споразум у области смањења ризика од катастрофа. Сендаи оквир је резултат трогодишњих консултација и међувладиних преговора уз подршку Канцеларије Уједињених нација за смањење ризика од катастрофа (у даљњем тексту: UNISDR)¹. UNISDR је задужен за пружање подршке спровођењу, праћење и ревизију Сендаи оквира.

Земље чланице Уједињених нација су нагласиле потребу смањења ризика од катастрофа и прилагођавању климатским промјенама када су постављени Циљеви одрживог развоја², нарочито због недовољног фокуса Миленијумских циљева развоја на смањење ризика од катастрофа и отпорност.

Сендаи оквир препознаје државне институције као примарне актере одговорне за смањење ризика од катастрофа и налаже да се та одговорност дијели са другим актерима, укључујући локалне власти, приватни сектор, невладин сектор и друге. Сендаи оквиром је изражена потреба за фокусираним дјеловањем кроз све секторе на нивоу Босне и Херцеговине, ентитета, кантона и локалне заједнице у сљедећа 4 приоритета:

Приоритет 1	Приоритет 2	Приоритет 3	Приоритет 4
Разумијевање ризика од катастрофа	Јачање управљања ризицима од катастрофа	Улагање у смањење ризика од катастрофа ради повећања отпорности	Јачање спремности на катастрофе ради ефикасног одговора и ради унапређења поновне изградње

У процесу пружања подршке процјени глобалног напретка у постизању резултата и свеукупног циља овог оквира, договорено је седам глобалних циљева. Ти циљеви се мјере на глобалном нивоу кроз остваривање одговарајућих индикатора.

¹ Генерална скупштина Уједињених нација усвојила је Међународну стратегију за смањење ризика од катастрофа у децембру 1999. године и успоставила Канцеларију Уједињених нација за смањење ризика од катастрофа – UNISDR ради обезбјеђења његове примјене, као и дио Секретаријата УН-а. Мандат UNISDR је проширен 2001. године и служи као мјесто контакта у систему Уједињених нација како би се обезбиједила координација и синергија између активности смањења ризика од катастрофа система Уједињених нација и регионалних организација и активности на друштвено-економском и хуманитарном пољу (Резолуција Генералне скупштине УН 56 / 195).

² енгл. Sustainable Development Goals - SDG

7 глобалних циљева су:

Циљ А: Значајно смањити смртност узроковану катастрофама до 2030. године, како би се смањило просјек глобалне смртности за 100.000 у деценији 2020–2030. године у односу на период 2005–2015.

Циљ Б: Значајно смањити број људи погођених катастрофама на глобалном нивоу до 2030. године, како би се смањило просјек за 100.000 у деценији 2020–2030. године у односу на период 2005–2015.

Циљ Ц: Смањити директне економске губитке узроковане катастрофама у односу на глобални бруто домаћи производ (БДП) до 2030. године.

Циљ Д: Значајно смањити штету узроковану катастрофама на кључној инфраструктури и смањити ометање пружања основних услуга, међу њима здравствених и образовних установа, поред осталог и развијањем њихове отпорности до 2030. године.

Циљ Е: Значајно повећати број земаља које имају националне и локалне стратегије смањења ризика од катастрофа до 2020. године.

Циљ Ф: Значајно побољшати међународну сарадњу земаља у развоју путем пружања адекватне и одрживе подршке унапређењу њихових активности на спровођењу овог оквира до 2030. године.

Циљ Г: Значајно повећати доступност и приступ системима раног упозоравања на вишеструке опасности и информацијама и процјенама ризика од катастрофа до 2030. године.

Мониторинг Сендаи оквира

Генерална скупштина УН је 2. фебруара 2017. године подржала препоруке Отворене међувладине експертске радне групе за индикаторе и терминологију кроз усвајање Резолуције А/71/644. По овој резолуцији, UNISDR је затражио да се предузму техничке мјере и сачине техничке смјернице³ за земље чланице УН-а.

За мјерење глобалног напретка у имплементацији Сендаи оквира идентификован је сет од 38 индикатора. С тим у вези, UNISDR је у децембру 2017. године организовао техничку радионицу у циљу објављивања Мониторинг Сендаи оквира. Током техничке радионице презентован је систем за мониторинг у виду веб-платформе која је отворена и доступна од мјесеца марта 2018. године.

³ The Technical Guidance for monitoring and reporting on progress in achieving the global targets of the Sendai Framework:

<http://www.preventionweb.net/publications/view/54970>

Web-платформа омогућава уношење података, аналитичке могућности и различите нивое примјене (глобалне, регионалне, националне, локалне). UNISDR је уступио и други алат – DesInventar Sendai – који омогућава земљама да на дневној и оперативној бази систематично прикупљају, документују и анализирају податке о губицима који су настали у несрећама узрокованим природним опасностима.

DesInventar Sendai је нова верзија већ добро тестираног софтвера који обухвата све индикаторе и податке који су потребни за мониторинг циљева А до Д Сендаи оквира, који су усклађени са индикаторима циљева 1, 11 и 13 Циљева одрживог развоја. Међу бројним нивоим карактеристикама, DesInventar Sendai допушта и кориштење Сендаи оквира метаподатака⁴ и тиме омогућава описивање индикатора који допуштају детаљније разврставање података. DesInventar корисници су врло лако податке из старе базе пребацили у нови DesInventar Sendai систем.

Постојећа структура базе података је унапријеђена на основу:

- Сендаи индикатора,
- Хазарда (опасности), и
- Разврставања података према Сендаи оквиру.

Serial	Date (YMD)	Duration (d)	Source	Status
700048	1970 1 10			Approved

Departmento	Provincia	Distrito
PASCO	OXAPAMPA	VILLA RICA

Event	Location	GUIDnumber
EPIDEMIC	Puente Paucartambo	

Cause	Description of Cause
OTHER	

Sendai Framework Target A

Please record in this section human losses (in number of people) needed for Target A. Number of deaths and missing persons attributed to disaster. These fields will be used to compute Indicators A2, A3, B2, B5 and others. If possible, enter disaggregated figures and use the Σ button to calculate the sum of each subgroup, and then the Σ button of the overall category to obtain to total of the group.

Number of deaths (A-2)			
Total Deaths (Sub-indicator A-2a)	By sex	By Age	Other disaggregation
14	Female: 0 Male: 14	Children: 3 Adult: 9 Elderly: 2	With disabilities: 1 Show Poverty Line: 14

Number of missing (A-3)			
Total missing (Sub-indicator A-3a)	By sex	By Age	Other disaggregation
2	Female: 0 Male: 2	Children: 0 Adult: 2	With disabilities: 0 Show Poverty Line: 2

⁴ Метаподаци (енгл. метадата, мета дата, метаинформацион) представљају „податке о подацима“ у било којем медијуму. То су подаци који описују карактеристике неког извора у дигиталном облику. Корисни су код прегледања, преноса и документовања неког садржаја. У дигиталном смислу то су „структурирани подаци“ који описују, објашњавају, лоцирају или на неки други начин омогућавају лакше управљање ресурсима.

Систем управљања информацијама о несрећама - DesInventar

Систем управљања информацијама о несрећама - DesInventar је софтверски алат који помаже да се прикупе информације о губицима током несрећа и да се на организован начин анализирају трендови утицаја несрећа. DesInventar пројекат је почео 1994. године када је креиран као заједнички концептуални и методолошки оквир базирана на Мрежи социјалних студија у превенцији несрећа у Латинској Америци. Систем је усмјерен на евидентирање, консултације и приказ информација о несрећама са малим, средњим и великим посљедицама.

Постојећи подаци, новински чланци и институционални извјештаји у девет земаља Латинске Америке су кориштени као главни извор информација о несрећама. Овај приступ су спонзорисали UNISDR и Развојни програм Уједињених нација - UNDP, који подржавају имплементацију сличних система у Карибима, Азији, Африци и Европи.

Развој концепта, методологија и софтверски алат су назвали Систем управљања информацијама о несрећама – DesInventar⁵. Данас више од 80 земаља користи DesInventar систем. Званична web страница DesInventara је <http://www.desinventar.net>. DesInventar (DesInventar методологија) укључује софтверски производ који се састоји од двије компоненте:

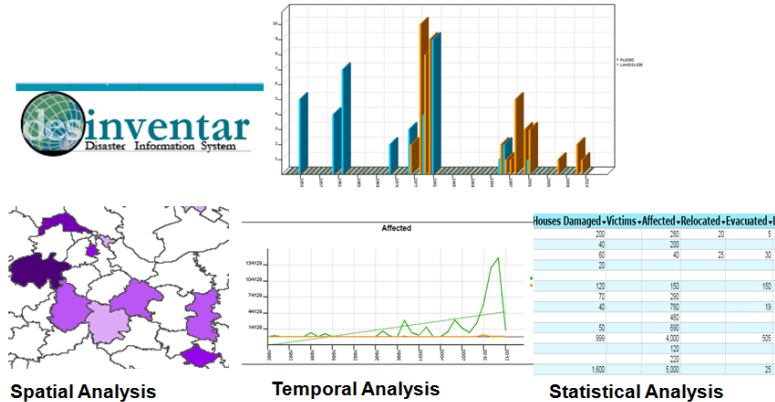
- **Администрација и Модул уноса података** је база података са унапријед дефинисаним индикатором губитака који се уноси у картицу података.
 - Поља у картици података укључују:
 - Податке о времену и простору,
 - Податке о врсти догађаја,
 - Узроцима,
 - Изворима информација,
 - Директни и индиректни утицај на здравље људи, стамбене објекте, инфраструктуру и економски сектор.
- **Аналитички модул** који дозвољава да корисник просторно анализира податке о губицима, трендове, израђује примјере профила ризика и има приступ бази података у случају упита. Упит може да укључује односе између различитих варијабли од посљедица, типа догађаја, узрока, локације, датума, итд. Овај модул допушта да се у исто вријеме наведени подаци прикажу табеларно, графички или тематским мапама.

DesInventar методологија предлаже да се користе историјски подаци те да се подаци о посљедицама несрећа прикупљају на систематичан начин, чиме се приказује осјетљивост специфичног географског подручја на одређене хазарде (опасности). Подаци морају бити прикупљени кроз праћење одређеног сета стандарда. Прикупљени подаци добијају своју временску и географску димензију и разврставају се у релативно мале географске јединице, обично административне јединице.

⁵ шп. Sistema de Inventario de Desastres – DesInventar.

Основни критеријуми који прате DesInventar:

- Сви садржаји морају имати исте варијабле мјерења посљедица и исте хомогене и основне класификације догађаја,
- Прикупљене и обрађене информације морају бити унесене у одређеној временској скали и гео-референцирани,
- Информација која је садржана у DesInventar-у **МОРА** бити просторно разврстана како би показала (и касније анализирала) посљедице несреће на локалном нивоу. За евиденцију несрећа на нивоу државе, препоручљиво је да минимални ниво разврставања буде еквивалентан општинском нивоу, обично један или два нивоа испод прве административне/политичке подјеле, зависно од државе. DesInventar база података се у потпуности може прилагодити уставно-правној структури Босне и Херцеговине,
- Подаци могу бити анализирани пратећи постојеће методологије, почевши од прелиминарне аналитичке методологије, која корисницима даје разумијевање посљедица несрећа и катастрофа у земљи или региону, који је у вези са активностима смањења ризика од катастрофа (укључујући процјену ризика) и управљање ризиком у цјелини.

DesInventar систем у земљама Западног Балкана и Турској

На простору Западног Балкана Албанија и Србија, те Турска су донијеле одлуку да усвоје и користе DesInventar базу података о губицима.

Албанија

У Албанији је инсталиран DesInventar систем који одржава цивилна заштита. У базу података су унесени подаци 4861 картица за период **од 1851. до 2015. године**. Највећи број смртних случајева у Албанији је, на шта указује DesInventar база података, повезан са земљотресима (799 мртвих) и поплавама (267 мртвих), за цијели период за који су унесени подаци. Највећа штета на стамбеним објектима је везана за земљотресе (80.137), поплаве (18.886) и бујичне поплаве (13.865).

Србија

Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова Републике Србије је 2013. године увео DesInventar систем за прикупљање података о штети узрокованој несрећама. Важећа база података садржи 857 картица и покрива временски период **од 1980. до 2017. године**. Највећи број смртних случајева у Србији је, према DesInventar-у, везан за поплаве (30), сњежне олује (18), смрзавање (121), за наведени период уношења података. Највише стамбених објеката је уништено због поплава (50.220), земљотреса (14.992) и олује са градом (8.594).

Турска

DesInventar систем у Турској користи Предсједништво за управљање кризама и ванредним ситуацијама – AFAD. Базе података за губитке током несрећа у Турској се службено називају *TABB*: <https://tabb.afad.gov.tr/>. То је архива развијена на DesInventar методологији. Систем је прилагођен стању у Турској, тј. типичним несрећама, индикаторима и њиховим посљедицама. У основи картица података су додата поља и индикатори специфични за територију Турске. База података садржи 49.542 картице података **од 1909. године до данас**. Према *TABB* бази података највећа стопа морталитета и штета на стамбеним објектима је везана земљотресе: 95.544 погинулих; 1.238.599 уништених стамбених објеката.